

TANGAZO LA SERIKALI NA. 514 la tarehe 21/06/2024

**SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA),
(SURA YA 287)**

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya Kifungu cha 153)

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA
WILAYA YA GAIRO YA MWAKA 2024

- Jina 1. Sheria ndogo hii itajulikana kama Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Gairo ya Mwaka 2024.
- Matumizi 2. Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Gairo.
- Tafsiri 3. Katika Sheria Ndogo hii, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa na Mkurugenzi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Gairo;
“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao;
“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;
“kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;

- “mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au kikundi cha watu wanaojishughulisha na shughuli za kilimo;
- “mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;
- “Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Gairo au afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;
- “mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri au ulezi;
- “sumukuvu” maana yake ni sumu zinazozalishwa na kuvu iliyoota kwenye mazao;
- “usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;
- “uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;
- “viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonesha uwepo wa sumukuvu kwenye mazao ya mahindi, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi uliovunjika au mazao ambayo hayajakauka vizuri;
- “viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao.

Uratibu na
usimamizi wa
shughuli za kilimo
na udhibiti wa
sumukuvu

4. (1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi katika mashamba, vyombo vya usafirishaji wa mazao, maghala, viwanda au eneo la usindikaji kwa

lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Uandaaji wa shamba

5. Mtu anayekusudia kulima atapaswa kuzingatia misingi ifuatayo:

- (a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa shamba; na
- (b) kutayarisha shamba kwa wakati.

Upandaji wa mazao

6. Mtu atakayepanda mazao atapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji ikiwa ni pamoja na-

- (a) kutumia mbegu bora;
- (b) kupanda kwa kuzingatia kalenda ya kilimo; na
- (c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji wa mazao shambani

7. Mtu aliyepanda mazao atapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na-

- (a) kutumia mbolea;
- (b) kupalilia kwa wakati; na
- (c) kudhibiti magonjwa, wadudu na wanyama waharibifu.

Uvunaji wa mazao

8. Mtu atakayevuna mazao atapaswa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji ikiwa ni pamoja na-

- (a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
- (b) kusafirisha na kuhifadhi vizuri;
- (c) kutumia vifaa salama vya kuvunia; na
- (d) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji wa mazao

9. Mtu atakayevuna mazao atapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na-

- (a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
- (b) kutumia turubai, mkeka au kichanja kinachozuia uchafuzi wa mazao; au
- (c) kukausha kwa njia yoyote sahihi itakayoelekezwa na mtaalamu.

Uhifadhi wa mazao

10. -(1) Mtu atawajibika kuhifadhi mazao kwa kutumia njia sahihi za kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuvu kuota.

(2) Njia sahihi zinazoelekezwa kutumika chini ya kanuni ndogo ya (1) ni pamoja na-

- (a) mifuko isiyopitisha hewa;
- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viuatilifu;
- (c) kihenge au kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalumu;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viuatilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalamu; au
- (g) njia nyingine kadri itakavyoshauriwa na wataalamu.

Wajibu wa Halmashauri

11. -(1) Katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hii, Halmashauri itakuwa na wajibu wa-

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahali salama ili kuepuka uchafuzi na sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika kata na vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;
- (e) kuanzisha na kuendeleza mashamba darasa na vituo maalumu kwa ajili ya kutolea

- mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadha mazao; na
 - (g) kuandaa vituo maalumu vya kuuzia na kununua mazao.

(2) Bila ya kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Mkurugenzi anaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu wa mkulima

12. Mkulima atakuwa na wajibu wa-
- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
 - (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili ya kuvu katika mazao; na
 - (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana katika mafunzo hayo.

Wajibu wa msafirishaji

13. Mtu anayesafirisha mazao anapaswa kuhakikisha kwamba, vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirishia mazao ni vikavu na visivyoruhusu maji, unyevu au vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota katika mazao.

Wajibu wa mfanyabiashara

14. Mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua, anahifadhi, anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza.

Wajibu wa msindikaji

15. Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Sheria

Ndogo hii.

Makosa na adhabu

16. Mtu ambaye-

- (a) hataandaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) hatavuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) atachelewa kuondoa mazao shambani baada ya kuvuna;
- (d) ataanika mazao kwenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (f) atatumia viutilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (h) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) atatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hii,

anatenda kosa na akitiwa hatiani atawajibika kulipa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi shilingi laki tatu au kifungo kisichozidi miezi kumi na mbili au vyote.

Kufifilisha
kosa

17. Mkurugenzi atakuwa na uwezo wa kufifilisha kosa kwa kumtoa mtu yeyote aliyetenda kosa kinyume cha Sheria Ndogo hii kiasi cha shilingi elfu hamsini endapo mkosaji atakiri kosa na kuwa tayari kujaza fomu maalumu iliyoainishwa katika Jedwali la Pili.

Sheria Ndogo ya kuzuia na kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Gairo

Tangazo la Serikali Na. 514 (Linaendelea)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Na.	Aina ya Mazao	Hali ya Unyevu au Kuvu	Mwonekano wa Punje
1.	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu; kuwa na rangi ya kahawia, nyeusi, kijani au njano; au kuwa na harufu ya uvundo.
2.	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu; rangi ya kahawia, nyeusi, kijani au njano; na kuwa na harufu ya uvundo.

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 17)

FOMU YA KUKIRI NA KUFILILISHA KOSA

Mimi..... nakiri kwa hiari yangu mwenyewe mbele ya..... ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Gairo, kwamba mnamo tarehe ya mwezi Mwaka nilitenda kosa la kukiuka masharti ya kanuni ya ya Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Gairo ya Mwaka 2024.

Kwa Mamlaka aliyopewa Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Gairo, niko tayari kulipa kiasi cha Shilingi..... kwa ajili ya kufililisha kosa nililotenda kinyume cha Sheria Ndogo ya Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Gairo ya Mwaka 2024 ninayodaiwa pamoja na faini.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA MIMI MWENYEWWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU

Leo tarehe..... ya Mwezi..... Mwaka
Jina..... Saini.....

MBELE YANGU:

Jina:.....

Saini:.....

Wadhifa:

Tarehe:.....

Lakiri ya Halmashuri ya Wilaya ya Gairo imegongwa kwenye Sheria ndogo hii kufuatia Azimio lililopitishwa katika Mkutano wa Baraza la Madiwani la Halmashauri ya Wilaya ya Gairo uliofanyika tarehe 03 Mwezi Disemba 2022 na kushuhudiwa lakari hiyo ikigongwa mbele ya ;

SHARIFA YUSUF NABALANG'ANYA
Mkurugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Gairo

RACHEL GODWINI NYANGASI
Mwenyekiti
Halmashauri ya Wilaya ya Gairo

NAKUBALI,

Dodoma.
15 Mei, 2024

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB)
Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais
(Tawala za Mikoa na Serikali za mitaa)